

Spekulation i Landarbejdernes Lyst til at blive selvstændige for Øje. Betingelsen for, at Staten skal yde Udstykningsforeringerne sin Støtte, maa derfor absolut være den, at Jorden i alt væsentligt ikke sælges dyrere, end den er købt. Thi naar vi forhøje Statshusmændenes Laanesum, er det, for at de kunne faa mere Jord, og ikke, for at de skulle betale mere for Jorden.

Maalet er ikke at skabe en kunstig Prisstigning af Jorden, der allerede er højt oppe i Pris, men at skabe tilfredse Hjem og en Husmandsklasse, der har Mulighed for at arbejde sig frem, og som ikke fra Begyndelsen er belastet med en urimeligt høj Gæld, hvis Forrentning og Amortisation ikke levne ham en ordentlig Arbejds løn.

Poul Christensen: Det første, der falder en i Øjnene, naar man ser dette Lovforslag, er, at det ikke indeholder en eneste ny Tanke. Lovforslaget er i Virkeligheden en Gænganger af tidligere bestaaende Love og slutter sig endog paa det nøjeste til den Lov, der blev gennemført her i 1899. Om denne Lov maa det sikkert indrømmes, at det var et Kompromis, der blev til ved, at man fra alle Sider slog af paa sine Fordringer. Ærede Medlemmer, der den Gang var med i Arbejdet paa denne Sag, ville erindre de stærke Brydninger, der forekom baade her i Salen og navnlig i Udvalget.

Ærede Medlemmer ville huske, at der blev rejst mange Spørgsmaal i Udvalget, og det endog Spørgsmaal af gennemgribende Betydning. Naar jeg mindes disse Forhandlinger, kan jeg ikke undlade med særlig Glæde at mindes et Par af mine gamle Partifæller, det ærede Medlem fra Vraa (Thomas Larsen) og ogsaa det ærede Medlem fra Skern (Ovesen), der den Gang trofast stod ved min Side. Naar vi kæmpede for at gennemføre f. Eks. Statsfæste eller offentligt Fæste eller for at gennemføre en Paragraf om Ekspropriationsret, stod disse to udmærkede Medlemmer helt paa min Side. Vi havde endog i enkelte Spørgsmaal Lykke til at gennemføre de Synsmaader, vi havde lagt os i Selen for. Jeg mindes saaledes, at det lykkedes os ved anden Behandling her i Tinget — jeg tror, det var i 1896 — at gennemføre et Forslag om Ekspropriation; men da Regeringen agiterede meget stærkt baade privat og offentligt derimod, lykkedes det at slaa det ihjel ved tredje Behandling. Helt resultatløst var vort Arbejde dog ikke,

men jeg gentager, at den Lov, der da blev gennemført, væsentlig var et Kompromis, som man naaede til ved at slaa af paa sine Fordringer fra alle Sider.

Nu, efter at der er gaaet 8 Aar, siden denne Lov traadte ud i Livet for første Gang, forekommer det mig, at man maatte have indhøstet nogle Erfaringer, saa at man ikke behøvede at møde frem med et Forslag, der er akkurat som den Gang, da man stod paa bar Bund. Det forekommer mig, at de Tanker, vi den Gang kæmpede for, have vokset sig stærkere i den offentlige Mening. Naar jeg nu gerne vil være med til atter at rejse Kravet om Statsfæste eller Kommunefæste eller offentligt Fæste, hvad man vil kalde det, tror jeg, at det er en Tanke, der har vokset sig langt stærkere end den Gang. Husmændene selv have lært at indse, at dette, at de ere blevne Ejere eller, som den ærede sidste Taler kaldte det, Prioritetsbestyrere, ikke er Idealet, at der ogsaa kan findes Brugsformer, som ere lige saa gode og maaske lidt til. Derfor rejse Husmændene nu ogsaa dette Krav, og jeg vover at paastaa, at det ikke rejses af de mest usagkyndige, naar det er Husmændene selv, der rejse det.

Da Kommissionen i sin Tid blev nedsat, fik den den Opgave at overveje, om man kunde skaffe Landarbejdernes Huse til Eje eller til Brug. Lovgivningsmagten fulgte den ene Vej alene, at det skulde være Eje. Jeg gentager, at nu forekommer Tiden mig at være moden til paa ny at rejse dette Spørgsmaal, og jeg tror, der nu vil være ganske anderledes Sangbund for Statsfæste, i alt Fald udenfor denne Sal. Det kan gerne være, at man her i denne Sal endnu ser med de samme Øjne som den Gang og ikke ønsker at prøve de nye Veje. Jeg minder om, at et saa udmærket Medlem som afdøde Finansminister Vilhelm Lassen var stærkt interesseret for denne Tanke. Jeg ønsker ikke — det vil jeg understrege —, at man skal forlade den nuværende Form og alene gaa over til Stats- eller offentligt Fæste, men jeg ønsker Afgørelsen stillet saaledes, at de vedkommende kunne vælge, hvilken Form de ønske, om de ønske at blive Fæstere, eller de ønske at blive Selvejere, Prioritetsbestyrere.

Jeg tror at turde sige, at det, vi den Gang særlig tog Sigte paa — jeg ved, det gælder for mit eget Vedkommende, og jeg tror, det gælder for adskillige andre Medlemmers Vedkommende —, var at skabe en selvstændig Husmandsstand. Dette